

জুন ৩০ শনিবার

Carpenters finished fitting glass on doors. Dr. Bezbaroa dined here tonight. He revealed to me his engagement with a widow with two sons.

জুলাই ১ দেওবার

Attended marriage of Kriti at Jorasanko, 10 Prasanna Kumar Tagore's, the sister of Nitya Babu, the bride. Oppressive heat.

জুলাই ২ সোমবার

Recd. wire from B.B., Kalka, their safe arrival there from Simla and announcing their arrival Howrah tomorrow morning by Punjab Mail.

জুলাই ৩ মঙ্গলবার

My wife, Baby & B.B. who got his left foot sprained at Simla the day before his departure. He is not well. Leg swollen & confined.

জুলাই ১০ মঙ্গলবার

The three Bombay carpenters absent today.

জুলাই ১৪ শনিবার

B.B. left for Asansol tonight by passenger & thence for JSG.

জুলাই ১৫ দেওবার

Baby got fever today. Dr Bez & Harinath breakfasted today.

জুলাই ১৬ সোমবার

Presented a silver cup to Swarna's child. Swarna sent Jnan's Govt. papers for interest from Bank of Bengal. Deposited Rs. 75/- to Cal. Bank on acct. of Radhabazar shop. Despatched Calcutta acct. for May to JSG. today.

জুলাই ১৭ মঙ্গলবার

Kera & Mohanji worked half day today, Chakoo full.

জুলাই ১৮ বৃহস্বাব

Mohanji absent, Chakoo half day, Kera full. Pd. Bhootnath Rs. 20/-, value of iron & brass hinges, etc. Despatched Calcutta acct. for June today to JSG. Dr G. Bezbaroa left for Assam tonight via Goalund.

জুলাই ১৯ বৃহস্পতিবাব

Mohanji absent today. Kera & Chakoo worked full day. Visited Mrs. Dickson, Otool Babu. Deposited 28/- to Calcutta Bank. Finished stable wall today & commenced another. Punk work of office wall commenced today. Despatched Calcutta acct. for April to B.B. today.

জুলাই ২০ শুক্রবাব

Saw R. Barkagty today, 100 Bowbazar Street. Sent Rs. 13.00/- half notes to Swami Visweswaranand today in a registered cover. Mohanji & other two carpenters worked full. Budha appointed to work in garden @ Rs. 7/- today.

জুলাই ২১ শনিবাব

Saw G. B. Dey today dispose of the new Ralli cart.

জুলাই ২২ দেওবাব

Sent new Ralli cart to Messers G. B. Dey for sale today.

জুলাই ২৬ বৃহস্পতিবাব

Mohanji, Kera & Chakoo absent today.

জুলাই ২৭ শুক্রবাব

Kera absent.

জুলাই ২৮ শনিবাব

Kera absent. B.B. left for Asansol with Chatterji. Mr. & Mrs. Chowdhuri called this evening.

জুলাই ৩০ সোমবাব

Appointed a mali (Hari) today. B.B. assaulted by Ryan. B.B. got a deep cut on his head by Ryan's stick. I & Otool

Babu left for Asansol by Punjab Mail & met B.B. & found him not bad. Both B.B. & Ryan instituted cross cases. Great sensation at Asansol.

জুলাই ৩১ মঙ্গলবাব

I. at Asansol. Otool Babu left for Cal. Chatterji also left for Cal.

আগস্ট ১ বৃহস্বাব

I & B.B. left for Cal. by 3 A.M. Mail.

আগস্ট ২ বৃহস্পতিবাব

Arrived Cal. this morning.

আগস্ট ৩ শুকুবাব

Mohi arrived from JSG. & Asansol.

আগস্ট ৬ সোমবাব

Mohanji worked half day today. Kera & Chaku full.

আগস্ট ৯ বৃহস্পতিবাব

Bought a boy mare from Cook & Co's sale today @ Rs. 115/-.

আগস্ট ১০ শুকুবাব

Appointed a new syce for the new mare.

আগস্ট ১১ শনিবাব

Mohanji absent today. Kera & Chaku worked.

আগস্ট ১২ মেওবাব

Dismissed the new syce. Appointed Otool Babu's syce today.

আগস্ট ১৩ সোমবাব

Mohanji absent & he won't work from today. Kera & Chaku working.

আগস্ট ১৪ মঙ্গলবার

The C. B. horse brought back today from Belgachia paying a cheque of Rs. 40/-, today being 67 days.

আগস্ট ১৬ বৃহস্পতিবার

Dismissed Otool Babu's syce & appointed new one today.

আগস্ট ১৭ শুক্লবার

Darwan pd. officiating sweeper today 1/6/- for 7 days. Kera, Chaku working. Two additional Bombay carpenters worked today halfday only.

আগস্ট ১৮ শনিবার

Dismissed Hari Mail today & pd. him his salary in full. Kera, Chaku absent today. Had been to Hongkong Bank & drew Rs. 2,000/- to pay B.B. Pd. two cheques of Asansol of Rs. 1,000/- & Rs. 150/-. Lent to Subodh Mohalanabis thro' Otool Babu Rs. 1,000/- on a handnote, promise & to be given by Kedar Babu & Otool Babu if necessary.

আগস্ট ১৯ দেওবার

B.B. left Cal. for Asansol. In the evening Phani came with his letter saying Rs. 9,000/- wanted & gone to Raneeganj. Harinath came & breakfasted. Evening : went to Jorasanko. Pd. Darwan pay for July & cleared his acct.

আগস্ট ২০ সোমবার

Pd. Kera, Mohanji & Chaku for July in full Rs. 80/-.

আগস্ট ২২ বুধবার

Had been to Taltola to see Susama, who is ill. Beat the Lalbandh today. Sent my horse (dun) to Cook & Co. for tomorrow's sale, but on return it commenced limping.

আগস্ট ২৩ বৃহস্পতিবার

Appointed Besā Mali @ Rs. 7/-; pd. annas four in advance. Brought the power of attorney from Khired Babu & cheques of Bank of Bengal to bring Jnan's interest of Govt. paper. I have

returned today all the Govt. papers to Swarna. Bought a letter papers stand from Mejda, Jorasanko, Syamdas Ray's property, fitted the veranda posts.

আগস্ট ২৪ শুকুবাব

No news from Asansol re : B.B.'s case. Anxious. Got Rs. 1,083 from E.B.S. today. Got Rs. 100/- from Radhabazar shop. Brought interest of Govt. papers of Jnan.

আগস্ট ২৫ শনিবাব

B.B. arrived from Asansol this morning. The case compromised. Kera, Chakoo absent today. Went to see Rugby, Egd., vs Scotland. Egd. won.

আগস্ট ৩০ বৃহস্পতিবাব

Kera, Chakoo absent today.

ছেপ্টেম্বর ১ শনিবাব

Attended Gonopati Pandit's lecture at Raisaheb's place this evening with B.B.

ছেপ্টেম্বর ২ দেওবাব

B.B. left for JSG. today morning. Evening, attended lecture of Ganopati with Khiti Babu at Raisaheb's.

ছেপ্টেম্বর ৩ সোমবাব

Saw Raisaheb & talked about arranging Pandit Ganopati's lecture.

ছেপ্টেম্বর ৪ মঙ্গলবাব

Kera, Chakoo absent today. They won't work from today. Saw Ganapati Pandit this morning at Ghanshyam Das Kotra, Burrabazar; took him to Karta Moshaya & arranged a lecture at Adi Samaj tomorrow evening. Dhiradidi called.

ছেপ্টেম্বর ৫ শুকুবাব

I left for Asansol tonight by passenger: Mohanji worked today.

ছেপ্টেম্বৰ ৮ শনিবাৰ

Arrived Asansol morning & met B.B.

ছেপ্টেম্বৰ ৯ দেওবাৰ

Left Asansol by Punjab Mail at 2-15 A.M. B.B. left by Up-
Punjab Mail for Lucknow. Mr. Lane appointed today & taken
with B.B. in his tour.

ছেপ্টেম্বৰ ১০ সোমবাৰ

Arrived Cal. morning.

ছেপ্টেম্বৰ ১১ মঙ্গলবাৰ

Mohanji worked today.

ছেপ্টেম্বৰ ১২ বুধবাৰ

Ashu Pramanick & Promotha P. with Otool Babu called &
proposed that we should join in their business. I said I will
reply in consultation with B.B. Evening football between Border
& City. City licked Borderer. Very strange result.

ছেপ্টেম্বৰ ১৩ বৃহস্পতিবাৰ

Saw Korta Moshay with Pundit Gonoputty & Ramkesore
this morning bet. 7 & 8 A.M. & arranged lecture on Saturday
next. My horse & gharry met with an accident on Chitpur Rd.
on way to Jorasanko. Gave Gopi Babu's spec. for repair. Had
Boloram's watch repaired. Sent 1st halves of 500/- to Gopi
Babu, JSG., registered. Drew 2,000/-. Phani came to take
money.

ছেপ্টেম্বৰ ১৫ শনিবাৰ

Attended the proposed lecture of Gonopatti Sarma, the
Arya Somaj Pundit. But it was a failure as the lecturer did not
lecture seeing the audience small, this being a rainy day. Pd.
the Bombay carpenters in full up to date.

ছেপ্টেম্বৰ ১৬ দেওবাৰ

Ate dinner at Jorasanko with Choudhuri.

ছেপ্টেম্বর ১৭ সোমবার

Morning : took Mrs Acharya to Dr Chatterji. Purchased Rs. 500/- Govt. paper for Mrs Chatterji. Gave Boloram's watch for repair to North East Watch Co. Saw Tarinee Prosad Jyotishi & talked with him about the Bankura houses. Recd. Rs. six thousand, Cheque No. 45 N dated 14th Sept. 1900, Rs. 60,38/8/- from E.B.S. Ry by cheque, Bengal Bank. Deposited 9,700/- Bengal Bank, Asansol, cheque. Budha Coolie Nanne absent today.

ছেপ্টেম্বর ১৮ মঙ্গলবার

Pd. to Jardine the Cheque No. 45 N for 6,038/8/- of E.B.S. Called & asked Subal Dhar to make a block for Mrs's book & left the book of Ritoo Babu with him. To field to witness Rugby between Cal. vs. City (final). Cal. won. I got with Kisory Babu completely drenched. Masons not absent today. Budha coolie worked.

ছেপ্টেম্বর ১৯ বুধবার

Incessant rains. Budha coolie Nanne absent today. Whole day excessive & continuous rain. Could not go out. Asked Manmatha to take Rs. 100/- loan from Asansol. Asked Gopinath B. to send two wagons 1st class B.G. to C.K. Pramanick. Masoni absent today.

ছেপ্টেম্বর ২০ বৃহস্পতিবার

Incessant rains. Budha Coolie Nanne absent today. Had been to Choudhuri's but found the invitation stopped. Calcutta specially native portion under water. Choudhuri's compound a-big-lake-like. Harrison Rd., College Street, Chitpore looked like canals. I could return home with much difficulty. Only the Bowbazar Street not under water. Budha coolie absent today. Masoni absent.

ছেপ্টেম্বর ২১ শনিবার

Incessant rains. Pd. all the servants' pay. Dismissed the coachman's syce appointed on 16th & paid off. Appointed a new syce. Pd. Birsa Mali for 9 days of Aug. Budha coolie absent today. Masoni absent. Mr. Molland's horse stabled at ours.

ছেপ্টেম্বৰ ২২ শনিবাৰ

Incessant rains. The rainfall quite unprecedented. Budha coolie absent today. Masoni absent. Pd. a cheque for Rs. 950/- to Harshamal as per draft of M. Das. Khiti Babu & Suprakas took tea to-day at ours.

ছেপ্টেম্বৰ ২৩ দেওবাৰ

Budha Cooli worked. Appointed a new syce. Ordered Subal Dhar a block for Mrs's book.

ছেপ্টেম্বৰ ২৪ সোমবাৰ

Incessant rains. Pd. Rs. 1,000/- to Bepinbihari Mukerji as loan on handnote. Gave Ritoo Babu my *Litikaī* to be printed. Budha Coolie did not work. Carpenters worked to-day. 7 persons half day only.

ছেপ্টেম্বৰ ২৫ মঙ্গলবাৰ

Budha coolie did not work. Had been to J. S. Office & Sealdah. Carpenters—2 halfday only & 2 full.

ছেপ্টেম্বৰ ২৬ বুধবাৰ

Bhupati left for JSG. Budha coolie did not work. Carpenters : 3 full (Mohanji, Kera & Chakoo).

ছেপ্টেম্বৰ ২৭ বৃহস্পতিবাৰ

Budha coolie did not work. Carpenters : 3 full (Mohanji, Kera & Chaku).

ছেপ্টেম্বৰ ২৮ শুক্ৰবাৰ

Budha coolie sent to Mayo Hospital as he is suffering from dysentery very much. B.B. was to come today, but did not.

ছেপ্টেম্বৰ ২৯ শনিবাৰ

Mohanji, Kera, Chakoo worked full. B.B. arrived this night at 12 o'clock.

ছেপ্টেম্বৰ ৩০ দেওবাৰ

Mohanji, Kera, Chakoo worked full-today.

অক্টোবৰ ১ সোমবাৰ

Mohanji, Kera, Chakoo full-day.

অক্টোবৰ ২ মঙ্গলবাৰ

Mohanji & another carpenter worked today only (i.e., 2 only).

অক্টোবৰ ৩ বুধবাৰ

Bombay carpenters' work finished today. B.B. left for Asansol tonight by Punjab Mail.

অক্টোবৰ ৪ বৃহস্পতিবাৰ

Bijoya day. Called on Mr. Choudhuri's & saw Asoka prostrated with paralysis. Bought Mr. Chaudhuris chesnut gelding.

অক্টোবৰ ৯ মঙ্গলবাৰ

B.B. left for Asansol tonight. At night his new chesnut gelding got wounded in the wooden partition.

অক্টোবৰ ১০ বুধবাৰ

Kera & Chakoo worked today. Got Rs. 68/8/4 from Abinas Babu, Ramkristopore, for our teak. Sold Jnan's Govt. paper for Rs. 500/- at Khirod Babu's request @ 3/8/- discount, money-ordered Rs. 120/- (£ 80) to Jnan, England, & dined at Khirod Babu's place. Mr. Gasper is treating the chesnut gelding.

অক্টোবৰ ১১ বৃহস্পতিবাৰ

Taleep worked with his wife. Pd. Rs. 10/- to Mr. Gasper for curing the gelding. Joges Babu called & pd. Rs. 152 on one of the coal bills.

অক্টোবৰ ১২ শুকুৰবাৰ

B.B. left for Bombay tonight by Passenger via Asansol.

অক্টোবৰ ২১ দৈৱবাৰ

Prajna with Baby removed to Jorasanko this morning. Harinath saw me morning. Evening : visited Dr. G. B. Pd.

Mohanji & Kera Rs. 20/- only, Rs. 10/- remaining. Taleep Raj worked today.

অক্টোবর ২২ সোমবার

Mrs. Chaudhuri gave birth to a male child today. Kera works from today again.

অক্টোবর ২৩ মঙ্গলবার

Kera worked today. Dr. G. B. & Hari breakfasted here. The big room in this new building matted today. New Durwan appointed today. New Darwan : Name Chobeyram Upadhya, Agra, Village Soligonagra, 26 years age. Father's name Jankilal, dead, worked at Nutchelang & Co. Mother living, Brothers two. He worked 2 yrs Mitchel Wright. Then 2 years at Kalooram Chatoorbhuj. Baranagar Jute Factory George Henderson worked. B.B. left from JSG. to Bombay by Mail today.

অক্টোবর ২৪ বুধবার

Kriparam Durwan left my service from this morning. Kera absent today. Bought some furniture for new office at Commercial buildings opened today. Had been to Shibpur J. S. timber yd. morning by bike. Otool Babu's uncle died last night.

অক্টোবর ২৫ বৃহস্পতিবার

Kera worked today. Dismissed Dowlat Coachman & appointed a new Mussalman coachman. Sent the mare to Jorasanko. One table, 4 wooden-top chairs & 2 cane chairs came to new office from M. C. Dhur & Co., Bowbazar. Got delivery orders for F.H. teak from Bepin Babu today & I had to sign. Settled about rate E.I.R. teak tender for 300 tons @ 94/- with Mr. Stewart. Sent Cal. acct. for Aug. to Gopi Babu today. Bought 2 commode pots & one chamber pot for office today.

অক্টোবর ২৬ শনিবার—অক্টোবর ২৮ দেওবার

Kera worked.

অক্টোবর ২৯ সোমবার

Kera worked & finished.

নবেম্বৰ ৩ শনিবাৰ

Submitted tender for Sal irregulars for E.B.S. Ry @ 1/4/-.
Asked to give an authority letter from Kulungaz instead of Rourkela. Recd. 100 copies of bound আমিষ ও নিৰামিষ আহাৰ from Duftry.

নবেম্বৰ ৪ দেওবাৰ

Distributed আমিষ ও নিৰামিষ আহাৰ as follows : Presented Otool Kristo Ghose 1, Khirod Babu 1, Jorasanko 1 ;

Given আমিষ ও নিৰামিষ আহাৰ @ 15/- per cent.

(To be given)

S. K. Lahiri	2 copies	3
Canning Library	1 "	4
Haldar	1 "	4
City Book Depot	1 "	4
Goorudas Chatterji	5 "	45
Sanskrit Press	1 "	24
K. N. Tagore	10 "	—
Khirod Babu for Press review	2 copies,	
for registration to K. N. Tagore	2 copies:	

নবেম্বৰ ৮ বৃহস্পতিবাৰ

Dismissed Musalman coachman given by Otool Babu's coachman & his syce, paying Rs. 1/13/9 each. Appointed an old coachman Musalman given by Mr. Gasper named Ellahibux.

নবেম্বৰ ৯ শুক্ৰবাৰ

Appointed a new syce today. B.B. came from Bombay today 9 A.M.

নবেম্বৰ ১০ শনিবাৰ

Saw Mr. Ponton, Store-Keeper, Port Comr. Dock, with Otool Babu. Learnt our application for registering name as timber suppliers granted & that our yd. will be inspected, Monday, 12-1 P.M.

নবেম্বৰ ১৭ শনিবাৰ

This morning at 8-21 A.M. my wife gave birth to a female child after three days' labour. At night 11 o'clock Mrs.

Khitindranath delivered of a female child also. B.B. left for JSG. via Asansol tonight by Mail (Punjab).

নবেম্বৰ ২৪ শনিবাৰ

Bought a bay entire horse for office from Chitpore today morning at Rs. 210+5 (brokerage)+2. Entertained Mr. Powell of Kancharapara at G. E. Hotel. At *nimantran* at Otool Babu's place o/a his uncle's srāddha.

নবেম্বৰ ২৯ বৃহস্পতিবাৰ

Felt very unwell. So could not go to office today.

ডিচেম্বৰ ৩ সোমবাৰ

Brought my Surabhi & Prajna & new baby here this afternoon. Baby very bad at night.

ডিচেম্বৰ ৪ মঙ্গলবাৰ

Returned to Jorasanko afternoon. My baby Surabhi died tonight at 1 A.M. of cough, sore throat & fever after a suffering of about a week. Dr. D. N. Chatterji treated all along, but could not detect the disease (Diphtheria). At this last moment Dr. J. N. Mozumdar treated (Homeopathy).

ডিচেম্বৰ ৭ শুক্ৰবাৰ

Brought Mrs. with new babe from Jorasanko to 38 Dobson's Rd. Sobhana accompanied.

ডিচেম্বৰ ১৪ শুক্ৰবাৰ

B.B. left for JSguda today 10-45 A.M. by the New Line of B. N. Ry., i.e., from Howrah via Kharagpur. Sobhana left for Taltolla tonight.

ডিচেম্বৰ ১৮ মঙ্গলবাৰ

Appointed a Firinghee Aya to-day pay Rs. 11/-. Morning : went to Indi Generals' Yard with Kisory Babu & saw Mr. Mc-Call.

ডিচেম্বৰ ১৯ বৃধবাব

Bought Mr. Turnage's horse this morning @ Rs. 350/- & his syce also kept.

ডিচেম্বৰ ২৭ বৃহস্পতিবাব

Mrs. very ill. Asked Dr. Kedar N. Das who treated. Appointed a nurse for Mrs. @ 4/- a day.

ডিচেম্বৰ ২৮ শুকুৰবাব

Appointed a new durwan, Doulatram, @ Rs. 9/- pay. Dr. R. L. Dutt saw Mrs. & took Rs. 32/- visit. Dr. K. N. Dutta also came. Gave the bay mare to Dr. K. N. Das for trial.

ডিচেম্বৰ ২৯ শনিবাব

Dr Kedar N. Das operated Mrs' breast. Dun old horse with Sampat came from Kisory Babu's place to-day.

ডিচেম্বৰ ৩১ সোমবাব

B.B. came from JSG. this morning.

জানুৱাৰী ১ মঙ্গলবাৰ

Kedar Dr. did not come to-day.

জানুৱাৰী ২ বৃহস্পতিবাৰ

Pd. Firingee Aya for 14 days up to 31st Decr. pay Rs. 5/2/-.
Dr. Kedar came to-day. B.B. left for Asansol tonight.

জানুৱাৰী ৩ বৃহস্পতিবাৰ

Dr. K. N. Das did not come to-day.

জানুৱাৰী ৪ শুকুৰবাৰ

Dr. K. N. Das did not come to-day.

জানুৱাৰী ৫ শনিবাৰ

Dr. Das came to-day.

জানুৱাৰী ৬ দেওবাৰ

Dr. Das did not come.

জানুৱাৰী ৭ সোমবাৰ

Dr. Das not come.

জানুৱাৰী ৮ মঙ্গলবাৰ

Dr. Das came.

জানুৱাৰী ৯ বৃহস্পতিবাৰ

Dr. Das did not come.

জানুৱাৰী ১০ বৃহস্পতিবাৰ

Dr. Das came. Nandikisore returned to-day from his home.
B.B. arrived this morning.

জানুৱাৰী ১১

আজি এখন ডায়েৰী কিনিলা। পুৱা বব্দুৱা কলিকতা পালেহি। আজি বেঙ্গল নাগপদ্ববপবা জে. এন্. কোম্পানীয়ে ১ লাখ বি. জি. স্লিপাবৰ অৰ্ডাৰ দিছে। খনে পতি ৩১১ অনাকৈ পৰিব।

জানুৱাৰী ১২

পেশ্বালৈ যি লোহাব চন্দুক পঠাইছিলো তাৰ বাবে মহানন্দ মুখার্জীক এখন চেক দিয়া হৈছিল। মই সেই চেকখন বাতিল কৰি নগদ ৫৭ টকা দিলো। ইয়াৰ লগতে নতুন ঘৰৰ পানীৰ পাইপৰ বাবে ৪০৫/ অনা দিলো। বেঙ্গল বেঙ্কবপবা তিনি হেজাৰ টকা আনি নন্দকিশোৰক দি ঝাড়সোগড়লৈ পঠিয়ালো। কালি বামা লবিয়ৈ যিখন চেক দিছিল সেইখন ভঙাই আনিব নোৱাৰিলো। সেই টকা আজিও পঠাব নোৱাৰিলো। গোপী লগদুৱাক চিকিৎসা কৰা ডাক্তৰক দহ টকা দিলো। নন্দকিশোৰ দাবোৱানে তাৰ নিজৰ খবচৰ বাবে ১০ টকা ললে।

জানুৱাৰী ১৩

বাতপুৱা বব্দুৱা মেইল ধৰি ঝাড়সোগবালৈ গ'ল। আবেলি ক্ষীৰোদ বাবু আবু জে. বব্দুৱাক চাবলৈ গ'লো। ক্ষীৰোদ বাবুৰ বিশেষ অনুবোধমতে লাইফ এছিওবেলচৰ চিটি অফ্ গ্লাছগোৰ ফৰ্মখন পুৱাই দিলো। ৫,০০০ টকাৰ ইন্সিওৰ কৰা হ'ল। মোৰ ৫৫ বছৰ বয়সত এই টকা মই পাম। ১৮৬৮ ছন নবেম্বৰ মোৰ জন্মৰ তাৰিখ দিয়া হৈছে। এই বছৰ নবেম্বৰত মোৰ ৩৩ বছৰ বয়স হ'ব। ক্ষীৰোদ বাবুৱে 'সঞ্জীৱনী' কাগজত মিছেছৰ কিতাপৰ এখন বিজ্ঞাপন দিলে। গোপী বাবুৱে পঠোৱা নমুনাটো ভৱানীক দিলো সেই নমুনা চাই এটা নতুন তৈয়াৰ কৰি দিবলৈ। গাখীৰ দিয়া মানুহজনীক ডিচেম্বৰ মাহৰ গাখীৰৰ দাম ৮.১৫ আদায় দিলো। গধূলি গিবিন্দু বাবু, সংসাৰ বাবু আবু যোগেন্দ্ৰ মোক দেখা কৰিবলৈ আহিল। সুৰাভব মৃত্যুত তেওঁলোকে বৰ বেজাৰ পাইছে।

জানুৱাৰী ১৪

হোছেন ঝিক ক'লা মৃগৰ বৰণৰ ঘোঁৰাটো ৬০ টকাত বোঁচ দিলো। তাক ৪ টকা দালালী দিলো। সম্পদ ছহিচক ডেব মাহৰ দৰ্মহা ২০ দিলো। অতুল বাবুৱে চিটি অফ্ গ্লাছগো লাইফ্ এছিওবেলচৰ চাৰ্টিফিকেটত বন্ধু-ৰূপে চহী দিলে। ভাইক্ এন্ড কোম্পানীলৈ এখন লেণ্ডলেট গাড়ীৰ অৰ্ডাৰ দিলো। ১,৮০০ টকা পৰিব, আবু গাড়ীখন এই মাহৰ ভিতৰতে দিব—এইটো ঠিক হ'ল। কলিকতা বেঙ্কবপবা ৩২০ টকা আনি পেবামবুলেটবৰ ইন্ডাইচখন শোখাই দিলো। সেইখন এখাৰ্টন কোম্পানীৰপৰা আনিছিলো।

জানুৱাৰী ১৫

মিছেছ জে. ববুৱাক চাবলৈ গ'লো। কেদাৰ বাবু আহিছিল; কালি ভাইক্ এন্ড্ কোম্পানীক লেণ্ডলেটবৰ অৰ্ডাৰ দিছিলো, তাৰ বাবে তালৈ এখন ১০০ টকাৰ চেক পঠালো। বেংগল বেঙ্কৰপৰা ২০০ টকা আনি টিক ভিপোক ধাবলৈ দিলো। বি. ববুৱাৰ তাঁৰ অননুসৰি ৩,০০০ টকা বেংগল বেঙ্কৰপৰা আনি বটুবাৰুৰ হাতত দি ঝাড়সোগড়ালৈ পঠালো।

জানুৱাৰী ১৬

বটু বাবুৱে ৫,০০০ টকা লৈ গ'ল ঝাড়সোগড়ালৈ।

জানুৱাৰী ১৯

শিয়ালদহলৈ গৈ শুনিলো, বায় ছাহাবে ক'লে, এম্. জি.-ৰ অৰ্ডাৰ আমাক নিৰ্দিলে; বাম বায়ে পালে।

জানুৱাৰী ২০

পুৱা চিৎপুৰলৈ গ'লো এজনী গাই কিনিবলৈ। ক্ষীৰোদ বাবুও মোৰ লগ ধৰি গ'ল। তাৰ পাছত কুমাৰটোললৈ গৈ মদু পাল আৰ্টিষ্টব লগত বেবি সুৰাভিব এটা বাস্ট তৈয়াৰ কৰাৰ পৰামৰ্শ কৰিলে। ডাক্তৰ বেজববুৱাক দেখা কৰি তেওঁক লৈ জে. ববুৱাৰ ওচৰলৈ গ'লো।

জানুৱাৰী ২১

জাৰ্ডিন স্কিনাৰ কোম্পানীয়ে বেংগল বেঙ্কৰ এখন ২৫,০০০ টকাৰ চেক দিলে। পুৱাতে হাওড়া জেনেবেল হস্পিটাললৈ গৈ বাৰ্ডল চিৰ্ভিল চাৰ্জ'নৰ লগত দেখা কৰিলো। মোক পৰীক্ষা কৰি চাব লাগে। পৰীক্ষা কৰিলে। প্ৰায় পাছ হৈ গ'ল। মাত্ৰ ইউৰিন্ কাইলৈ চাব।

জানুৱাৰী ২২

বেংগল বেঙ্কৰপৰা ২৫,০০০ টকা ভণ্ডাই আনিলোঁগে। দয়ালচন্দ্ৰ বানার্জীক তাৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ দৰমহা ১০ টকা দিলো।

জানুৱাৰী ২৩

নন্দকিশোৰ নাগপুৰ মেইলত উঠি ২৫,০০০ টকাৰ এশটকীয়া নোট লৈ ঝাড়সোগড়ালৈ গ'ল। আজি বাতিপুৰা ৫ বজাত মহাবাণী ভিক্টোৰিয়া মৰিল। ই. আই. আৰব ৫০০ টন টিকৰ টেণ্ডাৰ পৰীক্ষা কৰা হ'ল। আমাৰ নিৰ্বিখ

সকলোতকৈ কম ৯৫৫. অনা হিছাপত। কেলিডনিয়া ডকৰ ১০৩, শিউবলব (গিৰিগণ বাব্দ) ৯৮।

জানুৱাৰী ২৪

ক্ষীৰবোদ বাব্দ. আব্দ জে. বব্দুৱাক লগত লৈ মাঘোৎসৱত যোগ দিলো। আবেলি ক্ষীৰবোদ বাব্দৰে সৈতে চিৎপদ্বলৈ গ'লো। তেওঁ এজনী গাই আব্দ পোৱালিয়ে সৈতে কিনিলে ৩০, টকাত। মই ক্ষীৰবোদ বাব্দক ধাব দিলো। মই অতুল বাব্দৰপৰা ৭৩, টকা ধাব কৰিছিলোহে।

জানুৱাৰী ২৬

মই পোৱালিয়ে সৈতে এজনী গাই কিনিলো ১০০, টকাত।

জানুৱাৰী ২৭

মোৰ ককাইদেউ শ্ৰীনাথ বেঙ্গবব্দুৱা ইয়ালৈ অহাৰ কথা আছিল। নাহিল।

জানুৱাৰী ২৮

শ্ৰীনাথ বেঙ্গবব্দুৱা পুৱাতে পালোহি। হৰিনাথে স্টেশ্যনৰপৰা লৈ আহিল। ৩৫০ নং আপাৰ চিৎপদ্ব বোডলৈ গৈ ডাক্তৰ বেঙ্গবব্দুৱাক লগ পালো গধূলি। মিস্টাৰ জে. বব্দুৱাৰ লগত দেখা হ'ল। আজি বাতি ২ বজাত শ্ৰীনাথৰ ডায়োৰিয়া হ'ল। তেওঁ মূৰ্ছা গৈ মাটিত পৰি গ'ল। মই ভয় খাই অতুল বাব্দক মাতি আনিলো। তেওঁ আহি চালে আব্দ এজন হোমিওপেথিক ডাক্তৰ পঠিয়ালেগৈ। কিন্তু ডাক্তৰ অহাৰ আগতেই মই ক্লোৰোডিন আব্দ ব্ৰান্ড খুৱাই দিছিলো। তাতে ভেদ-ৰমি দুইটা বন্ধ হ'ল।

জানুৱাৰী ২৯

মই বৰ ভাল পালো, শ্ৰীনাথ ককাইদেউ আজি ভাল হৈছে। জাৰ্ডিন স্কিনাৰৰপৰা ২৫,০০০, টকাৰ এখন চেক পালো।

জানুৱাৰী ৩০

বেংগল বেংকত চেকখন ডঙাই কাৰেক্টিলৈ গৈ হেজাৰ টকাৰ নোটবিলাক এশটকীয়া আব্দ দহটকীয়া কৰি আনিলো। জীৱন বাব্দৰ কুপাত অফিচ ছুটী হৈ যোৱাৰ পিছতো টকা এইদৰে বদলি কৰিব পাৰিলো। ডাক্তৰ বেঙ্গবব্দুৱাই হৰিক লগত লৈ শ্ৰীনাথ ককাইদেউক চাবলৈ আহিল। আজি আকেল এক বাজ আব্দ চাৰি মজুৰ লৈ গোহালি ঘৰ সজাত লাগিল।

জানুৱাৰী ৩১

নন্দকিশোৰ মেইলত ২৩,০০০ টকা লৈ ঝাড়সোগড়ালৈ গ'ল। ২৫,০০০ হেজাৰৰ ভিতৰত ২,০০০ টকা বাখিলো। কলিকতা মিউনিচিপেলিটিক ৫০০ টকা দিয়া হ'ল শাল স্কোৱাৰ টেন্ডাৰৰ টকাৰ হিছাপত। ই. বি. এছ. আবৰ এক জামিনাবৰ অফিচৰ হেড একাউণ্টেণ্টক ১০০ টকা দিলো যোৱা বছৰৰ স্লিপাবৰ হিছাপ সকলো মিলাই দিবলৈ। মোৰ বৰ ঘোঁৰাটো অফিচৰ গাড়ীত জুৰিট লৈ মই আব্দু মিছেছ ফৰিবলৈ গ'লো। উৰ্ভাত আহোঁতে মোৰ গাড়ীত আন এখন গাড়ীয়ে খুন্দা খালে। কচোৱানটো তললৈ বাগৰি পৰিল। ঘোঁৰাটো তীব-বেগে লৰিবলৈ ধৰিলে। ব্ৰিজৰ ওপৰেদি আহোঁতে আকোঁ আন এখন গাড়ীত গৈ খুন্দা খালে। কিন্তু ঈশ্বৰক ধন্যবাদ যে আমাৰ কোনো বিপদ নোহোৱাকৈ আমি ঘৰ পালোহি। আমাৰ দুইবোৰ কোনো আঘাত নালাগিল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১

বৰবজাবপৰা ৫০ ডজন ফাইল কিনিলে ডজনত তিনি টকাকৈ। ইয়াৰ ২৫ ডজন বি. কে. ঘোৰলৈ বাজগাংগপুৰলৈ পঠালো। ২৫ ডজন পেণ্ড্ৰা বোৰ্ডলৈ বি. বৰুৱাৰ ঠিকনাত পঠালো। ২০০ খন সম্পসন. পিটস কিনিলা ইলিয়ট কোম্পানীৰপৰা। প্ৰতিখনৰ দাম ৩৬৮. অনাকৈ পৰিল। কোম্পানীলৈ অৰ্ডাৰ দিলো পেণ্ড্ৰাবোৰ্ডলৈ বি. বৰুৱাৰ নামত পঠাবলৈ। ৮০খন স্কোৱাৰ টিক পোৰ্ট কমিছনক দিয়া হ'ল। ই. বি. এছৰ অফিচলৈ গৈ দেখোঁ যে চেকখন আজিও লিখি ঠিক-ঠাক কৰা নাই। আজি চিটি অব্ গ্লাছগোত মোৰ লাইফৰ বাবে ৭০।। অনা দিব লগা হ'ল। এইটো মোৰ প্ৰথম প্ৰিমিয়াম। আৰ্কেল মিস্ত্ৰী এজন বাজ আব্দু চাৰিজন মজুৰ লৈ গোহাৰাল ঘৰৰ কাম কৰিছে।

ফেব্ৰুৱাৰী ৪

বি. বৰুৱাৰ বেমাৰ হৈছে। নন্দকিশোৰ দাবোৱানে তেওঁৰ দৰৰ ঝাড়সোগড়ালৈ লৈ গ'ল। ই. বি. এছ. বেলৰেবপৰা ২,২২০।। অনা পালো।

ফেব্ৰুৱাৰী ৫

ই. বি. এছৰ চেক হংকং বেঙ্কত জমা দিলো। মোৰ এখন বাস্ট ফটো মিস্টাৰ সেনৰ তাত তোলালো। পুৰণি গ্ৰুপ এটা আব্দু বোৰিবে সৈতে এটা, মঠ তিনিটাৰ অৰ্ডাৰ দিলো।

ফেব্ৰুৱাৰী ৬

আজি পুৱা নন্দকিশোৰ ঝাড়সোগড়াৰপৰা ঘূৰি আহিল। মই দুপৰীয়া ১১-৪০ মিনিটত ঝাড়সোগড়ালৈ গ'লো। বাতি এঘাৰ বজাত পালোগৈ।

বি. বব্দুৱাব জব নাই; লাহে লাহে ভাললৈ আহিছে। ঝাড়সোগড়াব ট্ৰেইনবপবা নামোতে মোব ট্ৰপীটো গাড়ীত এৰি থৈ আহিলো।

ফেব্ৰুৱাৰী ৯

৭ অব্দ ৮ ঝাড়সোগড়াত। আজি গধূলিব মেইল ধৰি ঝাড়সোগড়া এৰিলো।

ফেব্ৰুৱাৰী ১০

পুৱা ৬ বজাত হাওড়া পালোগৈ। কিশোৰী বাব্দ সমস্তিপুৱবপবা উভতলি। মোক দেখি কলে যে ১০০ টন টিকৰ টেন্ডাব পোৱাব আশা আছে। ২৯৫।১ আপাব চিৎপুৱ বোডত ডাক্তৰ বেজবব্দুৱাব লগত দেখা কৰিলো। শ্ৰীনাথ ককাইদেউ যোৱা বৃহস্পতিবাববপবা ডাক্তৰব তাত আছিল। তেওঁক চাবলৈ আহিলো। তেওঁ মোব লগতে আহিল। ক্ষীৰোদ বাব্দৰ ঘৰলৈ মিছেছ স্বৰ্ণ আব্দ জে. বব্দুৱাব পল্লীক চাবলৈ গ'ল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১১

বি. বব্দুৱাব বাবে ৯৯৫ টকাৰ সোণ কিনিিলো। ঝাড়সোগড়ালৈ পঠাব লাগিব। হংকং বেংকৰ চেকেবে দাম দিলো। ভৱানীক ৩০০ টকাৰ চেক দিলো। শিয়ালদহলৈ গৈ বাৰ্ন কোম্পানীবপবা খাপৰি কিনিিলো ১০ টকাত এশকৈ। গোহালিব বাবে কিনা হ'ল। গদাধৰক ৯,১০০ টকাৰ এখন চেক দিলো স্টীল ট্ৰাঙ্কৰ ইনভাইচৰ বাব্দ।

ফেব্ৰুৱাৰী ১২

কালি কিনা সোণখিনি ঝাড়সোগড়ালৈ নন্দকিশোৰে লৈ গ'ল। কালিকতা বেংকবপবা ৬০ টকা আনি স্টীল ট্ৰাঙ্কৰ ডিউটি দিলো। গদাধৰে লৈ গ'ল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৩

আজি আকৌ শ্ৰীনাথ ককাইদেউ ডাক্তৰ বেজবব্দুৱাব লগত থাকিবলৈ গ'ল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৩

আজি পুৱা ডাক্তৰ বেজবব্দুৱাব ঘববপবা শ্ৰীনাথ ককাইদেউ উভতি আহিল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৬

মিস্টাৰ আব্দ মিছেছ সেন সম্বলপুৱবপবা তেওঁবিলাকৰ ল'বাটি লগত লৈ ইয়ালৈ আহিল পুৱা। মোব ঘবতে থাকিল। নন্দকিশোৰ ঝাড়সোগড়াবপবা

উভতিল। তাৰ লগত হীৰামন আব্দ জীয়েকো আহিল। শ্ৰীনাথ ককাইদেউ আকো তেওঁৰ বস্ত্ৰবিলাক লৈ ডাল্ভব বেজবব্দুৱাৰ ঘৰলৈ গ'ল। বাতিপদ্মা মই আব্দ কিশোৰী বাব্দ দয়ো শিৱপদ্ম ইয়াডলৈ গৈছিলো। পাছত মই কন-ভোকেশ্যনলৈ গলো।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৭

শ্ৰীনাথ ককাইদেউ দাৰ্জিলিং মেইলত অসমলৈ গ'ল। ৩.৫৭ মিনিটত গাড়ী। মই আব্দ হৰিনাথে তেওঁক বিদায় দিবলৈ গলো।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৮

লন টেনিছ বেট আব্দ বল আব্দ নেট কিৰি আনিলো। মিস্টাৰ জে. এন. সেনব লগত কোৰ্টখন ঠিক কৰি আজিৰপৰা খেলিবলৈ লাগিলো। আজি স্বৰ্ণ পেহী আহিছিল। মই মিস্টাৰ সেনক লগত লৈ বয়েল থিয়েটাৰত *Brough Comedy* চালো। *Sowing the Wind Play* আছিল। খুব ভাল লাগিল।

ফেব্ৰুৱাৰী ১৯

ক্ষীৰোদ বাব্দৰ এখন চেক লন্ডন বেক্ৰপৰা ভঙাই আমি তেওঁৰ ভায়েকক দিলো। মিস্টাৰ আব্দ মিছেছ সেনব নিমন্ত্ৰণ চৌধুৰীৰ ঘৰত ভাত খাব নিমন্ত্ৰে।

ফেব্ৰুৱাৰী ২৮

ঘোষাল, মিছেছ ঘোষাল আহিল। বি. বব্দুৱা গধূলি বোম্বে মেইলত আসানসোললৈ গ'ল। কিশোৰী বাব্দু লগতে গ'ল। কিন্তু তেওঁ লক্ষ্মীলৈ যাব আউথ এন্ড বোহিলখন্ড বেলৱেপৰা অৰ্ডাৰ আদায় কৰিবলৈ।

মাৰ্চ ২

আজি পদ্মা মিস্টাৰ আব্দ মিছেছ সেন ল'বাটো লৈ বি. এন্. আৰব মেইলত সম্বলপদ্মলৈ গ'ল। বি. বব্দুৱা পদ্মাতে আসানসোলবপৰা আহিল। বি. বব্দুৱাই টিম্বাৰৰ হিছাপত মোক ৮০০ টকা দিলে। মই আকো তাৰে ১০০ টকা তেওঁক দিলো। আসানসোলবপৰা এহেজাব টকা টিকব হিছাপত পালো। কিন্তু কিশোৰী বাব্দক লক্ষ্মীলৈ যোৱা খবচৰ বাবে ইয়াবপৰা ৫০০ টকা দিলো।

মাৰ্চ ৩

আজি বব্দুৱা মেইলত ৰাড্‌সোগড়ালৈ গ'ল। ক্ষীৰোদ বাব্দৰে সৈতে জে. বব্দুৱা আব্দ তেওঁৰ পত্নীক লগ পাবলৈ গলো। তেওঁ আজি বাতি